

t.a.v. de Leden van de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Betreft: Voortgang Passend Onderwijs

Datum: 23 maart 2022

Geachte leden,

U debatteert op 30 maart aanstaande over passend onderwijs. In december heeft u de voortgangsrapportage over één jaar verbeteraanpak passend onderwijs van de minister ontvangen. Deze brief is de gezamenlijk bijdrage van 20 ouder- en leerling organisaties en – vertegenwoordigers voor uw debat. U ontvangt hiernaast nog een tweede brief die ingaat op een aantal meer specifieke onderwerpen.

Ouders & Onderwijs, Balans en leder(in) zijn betrokken bij het proces onder regie van het ministerie en spreken onze waardering hiervoor uit. De inzet van de diverse werkgroepen met publicaties, handreikingen en stappenplannen tot resultaat, laten zien dat er het afgelopen jaar een goede start is gemaakt met de invulling van de verbeteraanpak. De brief van de minister bevat diverse punten die wij ondersteunen. Toch vinden wij de toon van de evaluatie te positief. Er moet nog veel beter, met meer ambitie en vooral sneller in de uitvoering.

Uit de signalen van ouders blijkt dat er in de scholen zelf nog weinig veranderd is:

- Leerlingen worden nog steeds geweigerd door scholen als er een vermoeden is dat deze leerling extra ondersteuning nodig heeft. Ze worden aan de deur weg geadviseerd, zonder nader onderzoek of ander passend onderwijsaanbod. De zorgplicht wordt niet toegepast en ouders blijven een zoektocht houden naar een geschikte school.
- Scholen geven nog vaak aan handelingsverlegen te zijn wanneer het niet goed gaat met een kind op school of er geen extra ondersteuning beschikbaar is. Kinderen worden dan doorverwezen naar het speciaal onderwijs of verwijderd en komen thuis te zitten. Het aantal kinderen op het speciaal (basis)onderwijs blijft onveranderd groot. Scholen voor speciaal onderwijs zitten vol en er ontstaan wachtlijsten.
- Ouders blijven geconfronteerd met drang en dwang (of dreiging daarmee) middels leerplicht en/of een veilig thuis-melding wanneer er geen overeenstemming is over de passende onderwijsplek of de benodigde ondersteuning op school.

De hete hangijzers, waaronder het hoge aantal thuiszitters, een landelijke norm basisondersteuning, leerrecht en inclusief onderwijs, zijn al jaren onderwerp van gesprek, maar hebben tot weinig concreet resultaat geleid. Ook het mogelijk maken van afstandsonderwijs, onderwijs op een andere locatie dan school en het bieden van (medische) zorg in school is nog steeds bijzonder lastig te organiseren. We lichten dit verderop in deze brief en in de aanvullende brief verder toe.

Structurele problemen oplossen

Passend onderwijs vraagt om steviger ingrijpen. Het kernprobleem is de overbelasting van het reguliere en speciale onderwijs: overvolle klassen, hoge werkdruk, tekort aan leraren, te weinig ondersteuning in de klas en onvoldoende toerusting van personeel. De gevolgen hiervan zijn direct en als eerste zichtbaar bij de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Nodig is investeren in kleine klassen, meer handen in de klas en ondersteunen en toerusten van (onderwijsondersteunend) personeel op alle scholen. Dit zodat leraren beter onderwijs kunnen verzorgen voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Alleen dan kan er echt sprake zijn van passend onderwijs.

Op weg naar inclusief onderwijs en leerrecht

Het streven naar inclusief onderwijs staat ook in het coalitieakkoord. Inclusie betekent dat ieder kind erbij hoort zodat kinderen dicht bij huis naar de school, passend bij kind en ouders, kan gaan. Leerrecht (of: ontwikkelrecht) als wettelijke uitgangspunt is de basis voor inclusief onderwijs.

Toewerken naar inclusief onderwijs vraagt onder andere geschikte onderwijshuisvesting en nauwe samenwerking, kennisdeling en integratie van regulier en speciaal onderwijs. Dit gaat verder dan de nu ingezette overstap van speciaal (voortgezet) onderwijs naar gespecialiseerd onderwijs. Samenwerking en meer

integratie is ook nodig met andere sectoren die voor ouders en kinderen belangrijk zijn, waaronder kinderopvang en jeugdhulp.

We constateren dat er veel gesproken wordt over de plannen om te komen tot inclusief onderwijs en leerrecht, maar dat daadwerkelijke stappen niet gezet worden. Ruimere toepassing en uiteindelijke aanpassing van de onderwijswetgeving, de leerplichtwet, de bekostiging van het onderwijs, het bouwbesluit en het toezichtkader zijn noodzakelijk. Deze onderwerpen worden steeds weer doorgeschoven.

De minister werkt op dit moment aan een routekaart inclusiever onderwijs. Hoewel dit goede landelijke gesprekken zijn, geeft dit scholen nog niet meer ruimte en mogelijkheden voor een inclusievere koers. We roepen op tot tempo en aanpassingen voor meer ruimte op korte termijn. Daarnaast zouden inclusief onderwijs en leerrecht de norm moeten zijn waaraan alle plannen en wijzigingen die nu en in de komende jaren aan zijn, worden getoetst.

De landelijke norm basisondersteuning is een belangrijke stimulans voor inclusief onderwijs. Om onrechtvaardige verschillen tussen kinderen tegen te gaan en voor ouders en leraren duidelijk te hebben wat iedere school qua onderwijsondersteuning kan bieden, is in de motie Kwint gevraagd om een concrete en landelijke norm voor basisondersteuning. De gesprekken met het veld om tot een norm te komen, hebben nog niet tot dit resultaat geleid. Het lopende proces geeft weinig vertrouwen meer dat dit leidt tot een norm die duidelijkheid geeft over wat we van iedere school verwachten. Meer regie en andere insteek is nodig zodat het gesprek over wat iedere school kan bieden inhoudelijk gevoerd wordt.

Budget nodig voor uitvoering verbeterplannen

De 25 verbetermaatregelen voor passend onderwijs zijn niet voorzien van een degelijke financiële paragraaf. Dat vinden wij zorgwekkend, omdat echte verbeteringen geld kosten. Zo moeten de samenwerkingsverbanden nu de ouder- en jeugdsteunpunten bekostigen wat ten koste gaat van de ondersteuningsmiddelen bedoeld voor de ondersteuning aan kinderen op school. Maar ook om de 'Samen-naar-Schoolklassen' in ieder samenwerkingsverband beschikbaar te maken, is geld nodig. Voor deze kinderen is nu veelal geen onderwijsbekostiging beschikbaar terwijl hun gewenste terugkeer naar het onderwijs een flinke investering van het beschikbare ondersteuningsbudget vraagt.

De motie Westerveld om 3 miljoen vrij te maken voor de verbeteragenda is een eerste aanzet. Voor de plannen in de verbeteragenda is structureel echt meer geld nodig. Om te voorkomen dat er vooral mooie plannen worden gemaakt, maar dat de uitvoerbaarheid hiervan te wensen overlaat, roepen wij op om de plannen te voorzien van een realistisch budget.

Wij zijn graag bereid en beschikbaar voor een verdere toelichting en wensen u een vruchtbaar debat. Voor een toelichting op deze brief kunt u contact opnemen met

Met vriendelijke groet,

Lobke Vlaming,
directeur Ouders & Onderwijs

Petra Pronk,
voorzitter oudervereniging Balans

Illya Soffer,
directeur Ieder(in)

Namens:

